

EUROPENIZAREA
PROCESE ȘI TENDINȚE
ÎN DEZVOLTAREA EUROPEANĂ

**EMILIAN M. DOBRESCU
MIHAIL VINCENTIU IVAN**

EUROPENIZAREA
PROCESE ȘI TENDINȚE
ÎN DEZVOLTAREA EUROPEANĂ

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2019

Colecția ȘTIINȚE ECONOMICE

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOBRESCU, EMILIAN M.

Europenizarea : procese și tendințe în dezvoltarea europeană / Emilian M. Dobrescu, Mihail Vinčențiu Ivan. - București : Editura Universitară, 2019
Conține bibliografie
ISBN 978-606-28-0990-4

I. Ivan, Mihail Vinčențiu

338

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062809904

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2019
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47 / 07217 CARTE / 0745.200.357
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

INTRODUCERE	9
Demersuri privind integrarea europeană.....	9
Infirmarea previziunilor Stratfor pentru Europa	12
Trei pătrimi de secol de construcție europeană.....	17
Moneda de 2 euro	20
Uniunea Europeană a împlinit 50 de ani: semnalul unui nou început.....	23
POLITICI DE MEDIU	25
Eticheta ecologică	32
Brandul economic al Uniunii Europene	32
Uniformizarea etichetării alimentelor în Uniunea Europeană	35
Folosirea etichetei ecologice în România	39
Reciclarea deșeurilor	41
Sistemul de comercializare a emisiilor pentru traficul aerian	44
Trei directive europene pentru mediu	46
Directiva privind ecologizarea gropilor de gunoi	46
Directiva privind calitatea aerului	49
Directiva privind independența energetică a clădirilor.....	51
POLITICI DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE	55
Avuția familiilor din țări membre UE	57
Cetățenia europeană	59

Circulația liberă a cetățenilor europeni	61
Programul comunitar „Promovarea cetățeniei europene active”	62
Drepturile fundamentale ale europenilor	64
Drepturile cetățenilor europeni	64
Educația pentru cetățenia europeană	68
Inițiativele cetățenilor europeni	69
Măsuri pentru Agenda Socială Reînnoită	70
Primul raport privind cetățenia în UE.....	72
Dialogul social european.....	74
Niveluri ale natalității.....	78
Porozitatea frontierelor și unele efecte ale sale.....	79
Problema demografică a uniunii europene	91
Tendențe în „normativele” demografice europene	97
POLITICI ECONOMICE ȘI FINANCIARE	100
Ajutoarele de stat.....	100
Norme privind ajutoarele de stat.....	108
Simplificare și flexibilitate	110
Ajutorul de stat – formă socialistă de sprijin a întreprinderilor UE.....	113
Întreprinderile Mici și Mijlocii (IMM)	117
Liberalizarea serviciilor	120
Atitudini ale oamenilor politici europeni.....	128
Planul de acțiune în domeniul serviciilor financiare.....	130
Planul de investiții Juncker	133
Fondul European de Investiții Strategice (FEIS).	135
Primele 4 proiecte pentru Planul Juncker	136
Politica în domeniul concurenței.....	137
Renașterea industriei europene	142
Spațiul Economic European (SEE)	146
POLITICI EXTERNE ȘI DE SECURITATE COMUNĂ	150
Consiliul European pentru Relații Externe	150

Clauza de salvagardare	153
Cooperarea Balcanică.....	157
Azilul, migrația și refugiații în Balcani	158
Bosnia-Herzegovina: Acordul de stabilizare și asociere la UE	160
Edificarea unor noi relații comerciale.....	161
Intensificarea cooperării regionale în Balcani	164
Relațiile UE cu Rusia. Nivel 2015	166
Uniunea Mediteraneană – acordul de înființare	168

POLITICI PRIVIND JUSTIȚIA ȘI AFACERILE INTERNE.....

Acquis-ul comunitar.....	169
Cerul Unic European.....	177
Norme europene fiabile.....	179
Respectarea drepturilor omului în Europa	181
Carta Socială Europeană.....	182
Convenția Europeană a Drepturilor Omului.....	185
Convenția Europeană pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau a Pedepselor Inumane sau Degradante.....	191
Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT)	191
Curtea Europeană a Drepturilor Omului.....	193
Reforma drepturilor omului în Uniunea Europeană	195
Trei documente fundamentale despre drepturile omului.....	196
Situația drepturilor omului și a drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană.....	198

CONCLUZII.....	203
Bugetul controversat	203
Despăgubiri de la companiile aeriene	205
Forumul economic de la Krynica.....	206

Indicele încrederii în economia Zonei Euro	208
INSTEX.....	209
Japonificarea Zonei Euro	212
Noua Comisie Europeană.....	213
Orașe europene cu emisii de carbon zero.....	217
Reprezentanțe diplomatice în țările arabe din Golf.....	219
Serviciul de sprijin pentru reforme structurale.....	220
Uniunea Bancară și Zona Euro avizate de Germania....	222
BIBLIOGRAFIE	224

INTRODUCERE

Demersuri privind integrarea europeană

Cu excepția ideilor care au condus la aplicarea unor noi tipuri de economie pe continentul european (economia neoliberală, neoclasică, socială de piață, experimentul comunist), apreciem că ideile vizând unificarea europeană, au avut cel mai mare impact aplicativ în evoluția statelor europene de-a lungul secolului trecut.

Pregătită îndelung de evoluțiile istorice și politice înregistrate în cei peste 2000 de ani de la nașterea lui Hristos, integrarea europeană a prins contur deosebit în perioada de după cel de-Al Doilea Război Mondial. Considerăm că demersurile privind integrarea europeană, concretizate în ultima jumătate de secol, au baza în numeroasele uniuni vamale constituite între statele europene, începând din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Existența acestor uniuni vamale nu ar fi fost posibilă fără procesul paralel al formării statelor europene independente (Italia, unificată de Giuseppe Garibaldi la jumătatea secolului al XIX-lea și primul Reich german din 1871, care a unificat statele germane într-o federație, sunt elocvent în acest sens).

Pe parcursul unui secol de istorie modernă, din primele decenii ale secolului al XIX-lea și până la Primul Război Mondial statele „bătrânului continent” au format, în funcție de diferitele lor interese, grupuri de influență

economică și politică. Sunt relevante în acest sens alianțele de state europene puternice – Germania, Imperiul Habsburgic, Rusia țaristă, Franța, Anglia, Italia, care au condus la formarea Triplei Alianțe și a Triplei Înțelegeri. Aceste două uniuni politice au jucat un rol important în evoluțiile istorice determinate de rezultatele cu care s-au încheiat Primul și Al Doilea Război Mondial.

Lovitura de grație dată de Germania și Anglia, Imperiului Țarist (prin dirijarea financiară și logistică a instaurării comunismului în Rusia), rivalul lor de secole în structurarea arhitecturii europene, au condus de fapt, conform principiului dominoului și la prăbușirea Imperiului Habsburgic (cu ajutorul substanțial al SUA).

Ieșită din Primul Război Mondial cu o nouă geometrie, dictată la Versailles de puterile învingătoare, Europa avea să cunoască, în perioada interbelică, un puternic reviriment spiritual al ideilor vizând unificarea europeană. Mișcarea Pan-europeană, născută la Congresul Științelor Politice de la Paris (1900), avea să se desăvârșească teoretic în deceniul al treilea al secolului nostru, în lucrările de referință *Pan-europe*, tipărită în 1927 de contele austriac Richard N. Coudenhove-Kalergi și *Europe*, scrisă de francezul Eduard Herriot în 1930. Astfel, având la bază intensa activitate a Societății Națiunilor, care încerca să organizeze la scară planetară „o alianță eternă pentru consolidarea păcii universale”, pionierii integrării europene preconizau „o înțelegere regională” pentru „organizarea cooperării politice, economice și intelectuale în Europa”.

Proiectul Statelor Federale ale Europei sau Statelor Unite ale Europei a fost prezentat cu o remarcabilă viziune de Coudenhove-Kalergi la Congresul Pan-European de la Berlin (1930); cele patru capitole ale proiectului se refereau

la: Federația Europeană, Obligațiile părților, Organele Federației și Finanțele acesteia. Cetățenii Federației se numeau „cetățeni europeni”, iar sediul urma să fie stabilit într-un oraș care nu era capitală de țară. Diferențele între statele federației le judeca un organ numit Curtea Federală, iar cele între statele din federație și alte state urmau să fie supuse Societății Națiunilor sau Curții Permanente de Justiție Internațională. Minoritățile naționale aveau să se bucure de drepturi egale cu ale majorității permițându-li-se liberul exercițiu al limbii, școlilor, religiei și presei. Tratatelor comerciale între statele federației trebuiau să fie bazate pe principiul clauzei națiunii celei mai favorizate. Cât de actuale sunt aceste idei și astăzi, unele dintre ele încă insuficient înțelese, acceptate și aplicate în practică ne-o demonstrează de exemplu, discuțiile purtate în Franța în anii trecuți privind liberul exercițiu al limbii de către minorități!

Atunci, mai mult decât acum, România, prin intelectualii săi, s-a aflat în fruntea celor ce promovau idei privind integrarea europeană. Nicolae Iorga (în lucrarea sa, *Țările mici din Balcani și imperialismul*, 1915), Vasile Pârvan (*Idei și forme istorice*, 1921), Mihail Manoilescu (*Statele Unite ale Europei*, 1929; *Rationalisation de la production et du commerce Danubien*, 1932; *Solidaritatea economică a estului european*, 1939), Vespasian V. Pella (*Uniunea Federală Europeană*, 1930), Dimitrie Gusti (*Problema Federației Statelor Europene*, 1930), Virgil Madgearu (*Federalizarea statelor europene*, 1930 și *Înțelegerea economică a statelor dunărene*, 1932) și V.I. Feraru (*Țările dunărene și Proiectul Tardieu*, 1932 și *Proiectul de uniune a statelor europene*, 1935) și alții, au demonstrat cu prisosință participarea românească la schimbul de idei vizând integrarea europeană în context

continental, dar și regional (danubian). Fascinează și astăzi, prin spiritul lor vizionar, ideile lui Dimitrie Gusti: „Federația Statelor Europene nu este o utopie, ceva fantastic, o ficțiune, un deziderat irealizabil, ci, o etapă necesară unei evoluții sociale în curs de desfășurare: după cum s-a trecut de la formele federative comunale, la cele provinciale și naționale, tot astfel, pentru a ajunge la solidaritatea planetară (Societatea Națiunilor), va trebui să se creeze mai întâi etapa intermediară continentală (Federația Europeană)”.

Ideea integrării europene, în forma ei actuală s-a elaborat de fapt în perioada dintre cele două războaie mondiale ale secolului trecut, România aflându-se cu personalitățile mai sus citate, în prima linie a gânditorilor care au militat pentru integrare europeană.

Infirmarea previziunilor Stratfor pentru Europa

În anul 2004, Fundația americană Stratfor pentru informații strategice, a dat publicității previziunile sale pentru deceniul 2005-2015, preluate de noi din presa cotidiană a aceluși an. Le vom trece în revistă, nu fără a vă ruga să meditați asupra lor și să le priviți cu destul de multă circumspecție:

„Dezintegrarea politică este unul dintre principalele fenomene anticipate pentru Uniunea Europeană (UE) în deceniul enunțat. Deocamdată, UE nu-și recunoaște eșecul privind coeziunea sa politică. Este greu de conceput că cele 27 de state membre, vor renunța așa de ușor la suveranitatea lor națională. Nici o țară nu este dispusă să adere la o instituție sau să ratifice o strategie de politică externă sau de

apărare despre care crede că nu îi reprezintă în totalitate interesele. Nici o țară nu este dispusă să permită așa de ușor ca legile sale naționale să fie supervizate de legiuitori din Bruxelles sau Strasbourg. Foarte puține state membre UE au aflat care sunt avantajele de a propune ca țări atât de diverse, ca cele ale Uniunii, să implementeze aceeași legislație (acquis comunitar) și aceleași strategii.

Uniunea Politică Europeană nu va putea fi realizată până în 2015. Dar nici nu și-a propus cineva dintre membri UE acest obiectiv ambițios. Divergențele politice, chiar și economico-sociale se accentuează în anii care vin. Am putea crede că actuala criză imobiliară, financiară, monetară și economică a fost special creată pentru a verifica unitatea europeană. Este puțin probabil, ca oricare dintre țările membre UE să dorească să părăsească Uniunea Economică (27 țări membre) sau Uniunea Economică și Monetară (17 țări membre).

Economia europeană a demonstrat din nou în anii 2005-2007, că nu poate spera să atingă nivelul de creștere economică din Statele Unite ale Americii. Pentru aceasta sunt necesare, în continuare, schimbări substanțiale pe piața resurselor umane, la nivelul birocrăției europene și al sistemului de asistență socială. Prosperitatea economică europeană nu se poate produce înainte ca liderii naționali să implementeze cu succes reforme sociale majore, iar liderii din țările membre UE, ca și liderii Uniunii Europene au de înfruntat în acești ani opoziția propriului electorat, cum a fost în Franța, Olanda și Irlanda – privind Tratatul instituțional, sau în vara anului 2008, la Bruxelles, în Polonia, în alte țări membre UE – privind politica agricolă comunitară.

O problemă serioasă pentru economia europeană vine din zona demografiei. Cele mai multe dintre statele

europene înregistrează un spor natural scăzut, chiar negativ. Acesta constituie o problemă majoră, în contextul îmbătrânirii populației apărute ca urmare a boom-ului demografic înregistrat la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial; pe de altă parte, există tot mai puțini tineri disponibili pentru a înlocui persoanele tot mai numeroase aflate în pragul pensionării, iar sistemele de pensii nu sunt încă adaptate la aceste noi tendințe. O parte din diferența necesară economiei de resurse umane este compensată de imigranți, însă aceștia lucrează adesea în posturi mai slab remunerate, aducând mai puțini bani fondurilor de pensii sau muncesc la negru, fără să plătească nimic pentru fondurile respective. În UE, vârsta medie de pensionare este de 60 de ani (cu 3 ani mai puțin decât în Statele Unite); de aceea, pentru sprijini actualele sisteme de pensii naționale, s-a luat decizia la nivelul întregii UE de a se prelungi gradual, cu 6 luni în fiecare an, vârsta medie de pensionare. Reforma sistemelor de pensii - temă intens discutată de guvernele țărilor membre UE - nu se bucură de popularitate în rândul cetățenilor europeni cărora li s-a garantat - și se consideră îndreptățiți să primească o asistență socială perpetuă. Problemele înregistrate deja și posibilitatea unui colaps, îi obligă pe liderii europeni și naționali să demareze și să finalizeze cât mai urgent, reforme ale sistemelor de pensii, pe lângă schimbările structurale generale.

Aceste probleme sociale vor aduce cu ele posibilitatea unor schimbări majore în cadrul UE, mai cu seamă în domeniul imigrării. Europa se confruntă deja cu o creștere a șomajului și o intensificare a imigrației; mulți europeni tradiționaliști dau vina pe imigranții veniți din Turcia sau din nordul Africii pentru creșterea ratei șomajului în UE. Imigrația actuală a atins din nou nivelul cel mai înalt atins în 1992, dar, atunci fenomenul era cauzat de războaiele din

Balcani, pe când acum, cei mai mulți dintre imigranți sunt musulmani originari din Africa sau din Orientul Mijlociu.

Statele membre UE au anunțat, dar s-au preocupat prea puțin ca, începând din 2007, să ridice restricțiile asupra migrării forței de muncă, impuse statelor din Europa Centrală prin tratatele de aderare a acestora la UE, precum și statelor din Africa, Caraibe și Pacific, prin tratatele de asociere a acestora la UE. Pe ansamblu, migrarea forței de muncă a fost limitată, în loc să fie lărgită, iar fenomenul a întărit percepția că străinii fură slujbele localnicilor. Aparenta sau reala penurie de locuri de muncă, tensiunile dintre europenii creștini de rasă albă și toți ceilalți europeni, precum și tensiunile generate de atentatele teroriste islamice au generat un curent de opinie favorabil impunerii de restricții împotriva emigrării în statele membre UE. Este, de asemenea, probabil, să asistăm la deportări masive ale imigranților ilegali - și, posibil, chiar a celor legali. Unele state membre UE iau în calcul soluția taberelor de azil, soluție care este deja pusă în practică, în țările membre UE. În domeniul relațiilor externe ale UE, există o problemă-cheie: Rusia, ale cărei relații cu UE sunt destul de tensionate, așa cum s-a demonstrat până acum. Rusia este una dintre forțele exogene, care poate transforma oricând Europa într-o oală sub presiune (amintim aici, mai ales de „problemele” exportului de gaz natural rusesc către Europa, a șantajului cu gaz natural practicat în fiecare iarnă de Rusia cu statele membre sau nemembre UE – între statele nemembre am citat Republica Moldova și Ucraina).

Dacă Noua Europă (statele membre UE din ultimele două valuri – 1 mai 2004 și ianuarie 2007) nu a intrat într-o contradicție marcantă cu Vechea Europă, există totuși, alte două Europe de care trebuie ținut seamă: una este Uniunea Economică și/sau Monetară Europeană, iar cealaltă este

entitatea militară și politică, ce va trebui să adopte o politică comună de apărare și de securitate. Europa economică este deja în competiție cu SUA, dar Europa militară se bazează încă pe Statele Unite ale Americii pentru a-i garanta securitatea. Să nu uităm că aproape toate statele membre UE sunt și membre ale Alianței Nord-Atlantice (NATO). Europa nu este pregătită să suporte costurile politice și economice ale unei reînarmări, singura opțiune fiind aceea de a solicita NATO și Statelor Unite să ajute la apărarea continentului. Dar și această opțiune ar fi sensibilă, de vreme ce multe țări membre UE ar privi intervenția SUA ca pe o amenințare la adresa suveranității lor.

UE poate fi dezbinată și de intensificarea atacurilor islamiste. Relația dintre Europa și lumea musulmană a devenit extrem de dificilă după atentatele din 2003 de la Madrid și cele din iulie 2004 de la Londra. Europeanii au nevoie de forță de muncă musulmană și, totuși, nu s-au decis să accepte Turcia în UE sau să acorde imigranților depline drepturi cetățenești; mai mult, europenii îmbrățișează mai degrabă conceptul de „integrare culturală”, decât pe cel de „multiculturalism”. O intensificare a atacurilor ar conduce aproape sigur la limitări extreme impuse imigrării, deportări în masă sau chiar la un pogrom împotriva musulmanilor. Ceea ce ar constitui o mare problemă, pentru că fiecare stat din UE are propria strategie și propriile necesități cu privire la populația sa musulmană.

Factorii externi vor face și mai dificil de obținut o poziție europeană comună, cu privire la orice subiect. O revenire a Rusiei ar forța Europa să decidă ce urăște mai tare: prezența trupelor americane, costurile de reînarmare sau dominația Moscovei. Unele țări nu ar avea nimic împotriva trupelor SUA, dar pentru altele ar însemna distrugerea completă a suveranității naționale. Atacurile

militanților islamici i-ar putea obliga pe europeni să ia măsuri împotriva imigrării, dar, anumite state membre UE au nevoie de forța de muncă a imigranților musulmani pentru a compensa îmbătrânirea propriilor populații. Aceste dificultăți sporesc și mai mult probabilitatea ca unitatea politică a UE să se prăbușească în intervalul de timp 2005-2015”.

Deocamdată, suntem la finalul anului 2019, iar UE nu dă semne de dezintegrare, ci, dimpotrivă, este mai hotărâtă ca oricând să avanseze către Uniunea Economică și Monetară, Uniunea Bancară, Uniunea Financiară, și de ce nu, către Uniunea Politică, pentru care a creat deja instituții și procedee corespunzătoare, care sunt din ce în ce mai mult conștientizate de cetățenii europeni.

Trei pătrimi de secol de construcție europeană

„Suntem aici pentru a-i servi pe cetățenii Uniunii Europene. Europeanii trebuie să fie mândri de ceea ce au obținut de-a lungul secolelor - valori, libertate, drepturi și democrație. Am parcurs un drum lung. Suntem conștienți de originile culturii noastre europene comune: filosofia greacă, dreptul roman, moștenirea iudaică și creștină, iluminismul. Dar, la acestea se adaugă și tragicele războaie civile din Europa, iar în secolul al XX-lea, ideologiile totalitariste cu disprețul lor pentru umanitate, urmând apoi, după 1945, curajul părinților fondatori pe calea iertării și reconcilierii, pentru a construi o Europă nouă, mai bună, mai pașnică și mai unită. Trebuie să ne reamintim și astăzi acest lucru și să redescoperim ceea ce avem în comun. Păstrând tradiția creată de Robert Schuman, marele om european, francezul Jacques Delors a vorbit despre un

„suflet european”. Marele om european de origine polonă, Wladyslaw Bartoszewski, a afirmat odată că „Europa înseamnă, în primul rând libertatea persoanei și drepturile omului - atât politice, cât și economice”, spunea Hans-Gert Poettering, unul din foștii președinți ai Parlamentului European.

Un studiu cu acest subiect a fost realizat de TNS Opinion & Social prin interviu directă a 29.152 de cetățeni, în perioada 6 septembrie-10 octombrie 2006. Margot Wallström, vicepreședinte al Comisiei Europene, responsabilă cu relațiile instituționale și strategia de comunicare, a declarat următoarele despre această cercetare sociologică: „Acest Eurobarometru arată că, în preajma aniversării a 50 de ani de la semnarea Tratatelor de la Roma, cetățenii europeni asociază clar Uniunea Europeană cu valori universale precum drepturile omului, pace și democrație. Crește sprijinul pentru reformarea modului de funcționare al Uniunii Europene și oamenii au așteptări ridicate de la aceasta. Cercetarea arată că Uniunea Europeană trebuie să fie activă în a explica care sunt beneficiile extinderii”. Cei trei indicatori cheie, care relevă atitudinile generale ale cetățenilor europeni față de UE au rămas aceiași sau au scăzut puțin, față de primăvara lui 2006: sprijinul acordat UE (53 la sută, în scădere cu două procente); percepția beneficiilor în calitate de membru al UE (54 la sută); percepția imaginii UE (46 la sută, scădere de 4 la sută).

Pe ansamblu, numărul celor care simt că lucrurile merg într-o direcție bună în UE este mai ridicat față de cei care au această percepție despre propria lor țară (33 la sută față de 28 la sută). Pe de altă parte, 48 la sută din cetățenii UE consideră că lucrurile merg pe o direcție defectuoasă în propria lor țară, în timp ce 33 la sută susțin același lucru cu

privire la UE. În schimb, diferența dintre cei care susțin o politică externă comună (68 la sută) și cei care susțin o politică de apărare și securitate comună (75 la sută) se menține apropiată. De asemenea, 46 la sută dintre europeni susțin extinderea UE în anii viitori, iar alți 42 la sută se opun acestui proces.

În țările care nu au ratificat Tratatul Constituțional, 53 la sută s-au exprimat în favoarea lui, un procent în creștere față de primăvara anului 2006 (+6). În Polonia și Portugalia, mai mult de 60 la sută dintre cetățeni s-au pronunțat pentru Constituția Europeană. Pentru cetățenii Uniunii, cele trei valori care definesc cel mai bine Uniunea Europeană sunt: drepturile omului (38 la sută), democrația (38 la sută) și pacea (36 la sută), în timp ce, raportat la viața lor personală, valorile considerate importante sunt: pacea (52 la sută), respectul pentru viața umană (43 la sută) și drepturile omului (41 la sută). Majoritatea cetățenilor europeni (64 la sută) sunt de acord că o competiție liberă este cea mai bună garanție pentru o economie prosperă și consideră că statul intervine prea mult în viața lor (62 la sută). În același timp, majoritatea cetățenilor UE nu aprobă legalizarea mariajului între homosexuali (49 la sută) și nici adopția unui copil de către un cuplu homosexual (61 la sută).

Sentimentul identității europene pare să aibă o influență mult mai mare decât tensiunile din prezent. 58 la sută dintre locuitorii UE-15 și-au declarat o identitate multiplă, combinată între cea națională și cea europeană; astfel, 130 milioane cetățeni optează numai pentru naționalitatea care ține de țara lor, 177 de milioane își descoperă și a doua natură, europeană. Tendința „europeniștilor”, măsurată în perioada 1996-2006, va atinge 227 milioane în 2030, din totalul de 307 milioane de

cetățeni cu drept de vot ai țărilor membre UE-15, înregistrați în 2006 (dintr-un total de 375 milioane), numărul „naționaliștilor” fiind în scădere continuă. Un factor de influență important în cristalizarea identității europene este vârsta: bătrânii tind să își declare o identitate națională, în timp ce tinerii se văd mai mult europeni.

MONEDA DE 2 EURO

Pentru a comemora cea de-a 50-a aniversare a UE, toate țările din zona euro au emis în ultima săptămână a lunii martie 2007, o monedă de 2 euro reprezentând Piazza del Campidoglio din Roma unde s-a semnat la 25 martie 1957 Tratatul de la Roma. Este pentru prima dată când toate statele membre din zona euro au emis o monedă pentru a comemora același eveniment și pentru prima dată când, în toată zona euro, a circulat o monedă de 2 euro cu un model comun pe ambele fețe. „Uniunea Europeană ne-a apropiat și mai mult pentru a trăi în pace și democrație și pentru a beneficia de unul dintre cele mai ridicate niveluri de trai din lume. Moneda euro este un simbol important al puterii crescânde și integrării progresive a Uniunii Europene”, au declarat Președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso, și Joaquín Almunia, Comisarul pentru Afaceri Economice și Monetare.

În total, cele 13 țări din zona euro au emis aproximativ 90 milioane de monede de 2 euro, pentru a comemora cea de-a 50-a aniversare a UE. Moneda de 2 euro reprezintă o carte deschisă – Tratatul – pe un fundal care redă pavajul din Piazza del Campidoglio din Roma, unde a fost semnat tratatul la 25 martie 1957. Pavajul renumitei piețe a fost proiectat de Michelangelo.

Începând cu anul 2004, mai multe monede comemorative au fost emise de țările member UE în mod individual. Grecia a marcat astfel organizarea la Atena a Jocurilor Olimpice din 2004. Spania a emis o monedă în 2005, pentru a comemora cea de-a 400-a aniversare a primei ediții a cărții Don Quixote de La Mancha, iar Finlanda a emis o monedă în 2006, pentru a marca a 100-a aniversare a sufragiului universal și egal pentru bărbați și femei. Monedele comemorative au întotdeauna valoarea de 2 euro și sunt destinate circulației în întreaga zonă euro, deși deseori suscită interesul colecționarilor. În afara unor detalii, precum simbolurile monetărilor, gravarea cantului etc., țara emitentă